

Satuja Kiihtelysvaarasta

Hiiden laiva

Kiihtelysvaaralta Karjalasta

(Suomen kansan satuja ja tarinoita, SKS 1852)

Oli muinoin metsämies. Se meni metsälle, jousi keralla, ja käveli metsää kauan, niin yhtyi Hiiden vuoreen. Hiitolaisilta olivat vanhemmat kuolleet, ja heitä oli suuri joukko perillisiä. Heillä oli ylen paljon hyvyyttä, kultalusikkaa, kulta-astiata siinä vuoren päällä ja joka miehellä oli kultavaunut, ja kultalaiva oli kaikille yhteinen, joka kulki halki maailman itseksensä, kun vain laivaan nousi. He kun näkivät sen metsämiehen jousi olalla lähestyvän, huusivat heti: ”Tule, hyvä mies, meille rahan ja hyvän sanan edestä jakamaan nämä tavarat!” Hän tuli siihen heidän luoksensa ja kysyi: ”Mitenkä nämä saadaan nämä kultavaunut ja kultalaiva itsestensä juoksemaan?” No, he siitä neuvoivat miehelle: ”Kun nousee ylävivulle, ja alavivulle jalallansa polkee, no, sitten juoksevat vaunut ja laiva itsestensä.”

Mies kun sai taian tietää, hänellä on jousi veteessä, niin ampui kerran ja huusi: ”Etsikää, miehet se pulikka, joka jousestani läksi, ken ennen tavoittanee, sille kultavaunut ja laiva osaksi!” Hiitolaiset silloin läksivät hyppäämään sitä vasamaa tavoittaaksensa ja menivät, jottei näkynyt, ei kuulunut. Mies vaikka näki, että jo menivät, ajatteli kuitenkin ”Ehkä tulevat sieltä tavaroillensa takaisin.”

Mätti kaikki hyvyyden yli kynnyksestä laivaan, veti kaikki ne kultavaunut sekä muut rikkaudet siihen ja nousi itsekin laivaan, kohosi ylävivulle ja polki jalallansa alavipua. Alas siitä laiva hypätä maalla ja merellä, kunnes hyppäsi kuninkaanlinnan eteen ja siihen seisahtui. Päätyipä kuninkaan tytär linnan portailla istumaan. Se kun keksi kultalaivan, niin sormellansa pyörittää ja sanoo: ”Tuossapahan on ylimmäinen keisari tämän maan päällä tuossa kultalaivassa kulkemassa. Ottakaa, keisarikulta minut laivaanne, minä rupean teille morsiameksi!” Mies avasi laivansa oven auki, kun kuuli sen ja sanoi: ”Kuninkaallinen herttua! Minä olen vain talonpojan palvelija, en minä kelpaa teidän jalkojannekaan riisumaan on teille kuninkaitakin”. No, tytär vaikka kuuli, jotta talonpojan palvelija se onkin, pyrki vain uudestaan ja sanoi: ”Ottakaa vain! Minä rupean teille morsiameksi!” Mutta toinen sano: ”Te, näen mä, pilkkaatte minua vain, onhan teille kuninkaitakin”.

Kuninkaan tytär silloin kannatti sinne laivaan ruokaa sekä juomaa kaikenmoista sen miehen syödä, ja herrasvaatteet, hatut, saappaat kaikki: vaan ne jäivät lattialle läjään, se ei tohtinut käteensäkkään ottaa niitä mies. Tytär sillävälän kävelee siinä laivan edellä pahoilla mielin kahdakäsin, kun ei mies ottanut häntä. Mies katsoo viikon aikaa sitä, niin näkee, että apea tämän on mielestä, ja sanoo viimeinkin: ”No, kun tahtonette, herttuakulta, talonpojan palvelijan kanssa kauppaan ruveta, niin nouskaa laivaan!” No, hän nousi siitä laivaan. Mutta mies lankesi polvillensa ja kysyi: ”Minnekä me nyt, herttuakulta, tämän hyvän laivan keralla menemme?” Hän vastasi, se kuninkaantytär: ”Menkäämme meren keskelle, siinä on saari kymmentä virstaa pitkä, joka on marjaa täynnä ja hedelmää maata myöten ryöhyttää.” No, laiva pantiin liikkeelle, se juoksi keskelle saarta ja asettui siihen. Mies sitten läksi marjan mätäntään, vaan kun maisteli marjasia, nukkui siihen, rupesi maata ruojottamaan, eikä saanut yhtään marjaa laivaan. Viimeiseltä suuttui jo kuninkaan herttua: ”Joudat”, sanoi, ”kuolla siihen saareen, talonpojan palvelija, kuojus, minä käännän laivan ja lähden kotiin”. Kääntikin laivan ja meni kotiinsa, vaan mies jäi maata ruojottamaan siihen. No, sitten hän viimeisellä havaitsi siitä makuukseltaan kuitenkin, vaan laivaa ei näkynyt ei kuulunut, sinne menivät ne keuhkojen antamat tavarat ja muut, lompukka rahaa vain jäi miehelle. Hänellä nälkä

semmoinen verinen mahassa, eikä ole mitä syödä. Menee siitä yhden marjapuunpehkon juureen, mätti vasemman lakkarinsa marjaa täyteen ja sitten pisti yhden marjan suuhunsaakin söi sen, ritusteli. Nämäpä olivatkin pahoja marjoja, tästä kasvoi hänelle sarvet, semmoiset häkylät päähän jot ei niskat jaksaneet kannattaa. Siitäkos hänelle tuska. "Hyvä olisi", sanoi, "muuten vielä ollut, nälkä vaikka on semmoinen vaan nämä häkylät kun vielä kasvoivat päähäni. Laivalaisia jos mitä tulee, niin minut vielä metsän petona ammutaan tänne saareen". Meni sitten toisen marjapuunpehkon ääreen ja mätti sitä oikean lakkarinsa täyteen. Pisti yhden suuhunsa taas ja söi sen, ritusteli. Nepä päätyivät jo hyviä marjoja olemaan. Sarvet putosivat päästä, eikä tuntunut sijaakaan. Tuli niin kaunis sitten hänestä, ettei koko valtakunnassa ollut niin kaunista. No, hän vuotti siinä, kunneka laivalaisia tulisi – eihän se meren keskeltä päässyt mihin saaresta – ja kun näki, että laiva jo nousee ja tuli jo saaren kohtaan, niin huutaa: "Ottakaa, hyvät ystävät, rahan ja hyvän puheen edestä minut pois täältä saaresta kuolemasta ja saattakaa minut ja neuvokaa minut kuninkaan linnaan, josta läksinkin laivoineni kulkemaan!" No, he saattivat hänet maalle ja neuvoivat tien kuninkaan linnaan. Mies siitä sitten meni kuninkaan pihaan. Kuninkaalla oli ruokakaivo siinä koreata vettä täynnä ja tiyris tulppa suussa, niin istuutui kaivon kannelle ja alkoi likajaloillansa kuljutella, liata vettä. Päätyipä kuninkaan ruoantekijä linnan portaille tulemaan. Se kun olisi ollut pahempi mies, olisi kiljaissut heti: "Minkätähden sinä likasit meiltä ruokakaivon? Paha on tuota meidän syödä, pahempi vielä kuninkaan ja kuninkaallisen puolison!" Olisi kuningas kuullut, olisi leikkuuttanut kaulan poikki. Vaan tämä oli hyvänsävyinen tyyne mies, meni miehen luo, nykäisi häntä ja sanoi: "Voi miesrukka, kun likasit meiltä kaivon, paha on meidän syödä, vielä pahempi kuninkaan ja kuninkaallisen perheen. Kuningas, kun saapi tietää, se leikkuuttaa pääsi poikki ja valta olisi minullakin se sinulle tehdä." Ja valtahan sillä olisi ollutkin. Mies sanoi: "Elkää, herrakulta, virkkako mitään, niin minä neuvon taian semmoisen, että tulette niin kauniiksi kuin minäkin olen." - No, mitä en virka mitään", vastasi ruoantekijä, "kun sinä semmoisen taian teet minulle." Mies antoi hänelle sitten marjan syödä. Se sen syödä ritusteli, ja hänestä tulikin niin kaunis, ettei koko valtakunnassa ollut niin kaunista, mutta se talonpojan palvelija pistihe jos siitä piiloon, etteivät häntä muut näkisi. Se ruoantekijä sillä aikaa laitteli kuninkaallisia ruokia linnassa, syötiin, juotiin rehatiin siinä, kunne herettiin jo ruoalta, niin menee se kuninkaan herttua ruolta päästyänsä sen ruokaevestin eteen ja kysyy: "Mikä teidät teki, evestikulta, yht'äkkiä niin kauniiksi?" Evesti sanoo: "Oli äkinäinen mies tuolla pihamaassa, niin sillä on semmoiset taidat, jotta saapi, jos ketä tahtokoon kaunistella, kauniiksi." Sanoo siihen se laivansaviejä-tyttö: "Kunpa minuakin kaunistelisi, niin minä rupeasin hänelle morsiameksi." - "Jo se on tainnut mennä", vastasi ruokaevesti, "se ei tohtinut silmaa näyttää kellekään, pelkäsi ikkinäisessä kaupungissa tapettavan itsensä." Tytär laittoi sanan miehelle: "Elköön miesrukka mitään pelätkö, kyllä minä hänet varjelen, tulkoon äkinäiseen huoneeseen, minä sinne syötän, juotan hänet." Poika tulikin ja pantiin erityiseen huoneeseen. Se kuninkaan herttua kantoi sinnte ruokaa, juomaa, kaikenlaista herkkua. Tuli siihen eteen syödessä, juodessa, rupesi puhuttelemaan miestä ja sanoi: "Tehkää minutkin, hyvä mies, niin kauniiksi kuin ruokaevestin teitte! Minä rupean teille morsiameksi." Toisellä äkä sydämessä siitä, kun jätti sinne saareen. Syöpi kuitenkin, juopi siinä, sanoo: "Enhän, herttuakulta, minä talonpoikakuhjus, teille sulhaseksi kelpaa, onhan teille kuninkaita." - "Jos ette muuten usko", sanoi tytär, ei tuntenut häntä meren keskelle jääneeksi, "niin minä anna teille kenraalin vaatteet ja kultarahaa, kultamaljaa, onhan minulla! Ja minulla on kultalaiva ja kultavaunut, ne annan kanssa, kun teette minut kauniiksi." Toinen ajatteli mieltänsä vasten: "Omanipa ne olisivatkin!" vaan ei virkkanut mitään. Kuninkaan tytär puheli yhä vaan ja sanoi: "No, minä en teitä käsistäni heitä, ennenkuin minuakin kaunistelette!" Mies silloin rupesi kaunistelemaan. Tämä viettelys otti marjan vasemmasta lakkaristansa, antoi pahoja marjoja kuninkaan tyttärelle syödä ja itse pistihe siitä piiloon, syöti, juoti jäi siihen. Tyttö kun sen marjan syödä ritusteli, no, sille kasvoi sarven häkylät päähän. Kuningas, kun näki sarvet tyttärellänsä päässä,

koetteli sahoillakin leikkuuttaa, vaan eiväthän ne sahat pystyneetkään. Pani sitten kaksi sotamiestä, vahvaa, sarvia jäljestä kantamaan, että pääsi tyttörukka liikkumaan. Ei muuta kuin hätä käsissä, toista häntä metsästä tulee. Pano viimein kuningas kuulutuskirjat valtakuntaansa, että jos olisi naimaton mies, joka hänen tyttärensä tohtoroisi ja saisi sarvet pois, niin hän pani sen kenraaliksi tyttärensä kanssa yhteen. Tahi jos, olisi nainut mies eli aikka, joka sen parantaisi, niin antaisi hänele ikuisen hyvyyden.

No, tähän tulee tohtoria, miestä, akkaa salin täysi, tohtoroidaan tytärtä siinä, vaan ei saada sarvia pois. Tulepa se mieskin sieltä, rahvaan takaa piilosta, lankeaa kuninkaan eteen polvillensa, sanoo: "Armollinen kuningas, antakaa minäkin ruokin tuota teidän herttuaanne, jos nuo minä saisin sarvet pois!" Kuningas sanoi: "Liekö tuota poikaseni sinullakaan sitä voimaa, jopa tässä ovat nämä muutkin koetelleet, ovat syöneet, juoneet onneksensa vain!" Mitä ollakaan, mies meni poikkeen, oli aikaa poikessa, niin tulee takaisin, sanoo: "Armollinen kuningas, ei näissä ole muissa sarven saajia, minä ne saan, kun koetella antanette." - "No, kun saanet, poikaseni", vastasi kuningas, "koettelehan!" Sarvet kun ruvennevat tyttäreni päästä lähtemään, niin panen sinut ylimmäiseksi kenraalikseni!" Mies siitä puhui kuninkaalle, sanoi: "Laittakaahan muut parantelijat pois ja sotaväki jo iloa tekemään, kyllä minä tyttärenne parannan!" Heti laitettiin muut kaikki pois, ja sotaväki työnnettiin iloa tekemään, mies vain jäi siihen tytärtä korjaamaan, ja palvelijoita käskettiin hänelle avuksi. Puhui siitä nyt piikatyttö: "Mene, tyttö, pane risuja saunan uuniin, sauna lämpeämmään!" Pojalle sanoi: "Mene, poikarukka, käy metsästä kolme hienoa, oksatonta pajun varpaa hautumaan, joilla ruokin sarvet pois lähtemään!" No, saivat varvat hautuneiksi, niin piikätytöllä haudotti vastat, saunaan laitatti lämpimät vedet, lessinkipyyhkimet ja muut tarpeet, kuninkaan tyttären vei kylpemään, laittoi piikatyttön pois saunasta, ja pani oven lukkoon. Sotaväki teki sillä aikaa iloa. Panipa sitten kuninkaan tyttären sarvistansa mallatlautoihin riippumaan ja alkoi niillä hautuneilla varvuilla kylvettää häntä sanoen: "Vieläkö jätätte minut kuolemaan meren keskelle? Vieläkö karkuutatte minun hyvyyteni pois? Tässä tämä on teidän sulhasenne, ette nyt enää saa niin pilkata!" Kuninkaan tytärrokoilemaan häntä! "Elkää, mies rukka, lyökö minua, en sinä ilmoisna ikänä enää tee mitään pahaa teille!" Mies antoi sitten oikeasta lakkaristansa tytölle marjan, niitä hyviä marjoja, no, ne läksivät sarvet pois, jott' ei tuntunut sijaakaan, ja tyttö tuli niin kauniiksi, ettei koko valtakunnassa ollut niin kaunista kuin he olivat. No, siitä he linnoille syömään, juomaan, tanssimaan, poika pantiin ylimmäiseksi kenraaliksi ja sai sen kuninkaan tyttären itsellensä. Sen pituinen se.